

Megjelenik e lap mindennap,
pénteket kivéve.

Előfizetési ár:
Helyben a hátralévő színiidényre 2 frt. 50 kr.
Vidékre 5 " —
Helyben " egy "óra 1 "szazt." ért.

Mindennemű hirdetések elfogad-
tatának: kétszer hasábozott sorért
5 újkr., ismétléseknél 3 újkr.
Kincstári díj, minden hirdetéstől 30 újkr.

Riechellieu mint dráma költő.

I.

A Palais-Cardinal előtt állunk. A palota ter-
mei egyikének ablakából világosság látszik.

E teremben, melynek butorzatán valódi me-
dicái pompa özőnlük el, egy kerek asztal körül
hat férfi ül, kiket sorban befogunk mutatni ol-
vasóinknak.

Az érdekes kör királya, ki egy violaszin
hársóoynyal bevont támlás széken ül, Du Plessis-
Riechellieu Armand herczeg bíbornok, az 50 éves
Atlas, kinek vállaán XIII. Lajos trónja, kinek ke-
zeiben egész Frankhon sorsa nyugodott, azon
dicsvágyó Riechellieu, ki meg nem elégedvén az
egyházi és világi hatalom bíborával, még a bo-
rostyán után is vágyott, melylyel a költészet mu-
zsája kegyenczei homlokát díszíti.

A bíbornok jobbán kímért távolságra látjuk
De Boisrobert Francois le Metel urat, ő eminen-
tiája tanácsosát és bohóczát, ki ezer meg ezer
tréfás ötlet élő encyklopédiája, mikkel magas párt-

fugójának arczáról szokta a gondszülte ráncokat
lesimitani, ugyannyira: hogy midőn a herczeg
egyszer megbelegedett, Citois, az udvari orvos
e gyógyszert rendelte: „Recipe Bolsrobert.“

Mellette ül Colletet Guillaume ur, költő, ki
nehány középszerű odát, s néhány még közép-
szereűbb sonettet irt.

Ennek szomszédja De l'Etoile Claude ur,
színműíró, ki öt éve dolgozik egy „l'intrigue des
filoux“ czimű vigjátékon, de semmikép nem tudja
bévégezni; szokása minden új jelenést, melyet
készít, gazdasszonya előtt felolvasni, ki csak any-
nyit ért a költészethez, mint tyúk az a b c-hez.

Utána következik Rotrou Jean ur, termé-
keny író, azon kornak Scribe-je, ki szenvedé-
lyes játékos és élvágyó levén, ha pénz dolgá-
ban megszorult, egy ejen át kerekített egy szin-
művet, s több mint harmincz darabot rázott ki
igly köntöse ujjából.

A herczeg balján üdvözöljük Corneille Pi-
erre urat, (ki már 19 éves korában „Melite“
czimű, versben irt vigjátékával tünt fel, mely
egy évtizeden át díszte volt a játékröndnek) egy

pompában ragyogó csillag, kinek tehetségét senki sem csodálta, de viszont senki nem irigyellte annyira, mint Richelieu, kinek Corneille minden új diadala áfomtalan éjet szerzett.

Ez öt férfiú közösen dolgozott egy vigjátékon (Les Tuileries), melyhez az eszmét a herczeg adta, s magát a dolgozatot ez éjen ő magassága jóváhagyása elé terjesztették.

Boisrobert, némely jelenetet, mikén Richelieu változtatni kívánt — három — négyszer is kénytelenítettven elolvasni, nem kevésbé örült, midőn az olvasó próba végét érte.

„Uraim!” — mond a herczeg — „önök megfeleltek várakozásomnak. Gondom lesz rá, hogy vigjátékjuk, vagy jobban mondva, hogy vigjátékom minél előbb színpadra kerüljön. A mi tetszeni fog, tetszenie kell, mert az eszme...

„Eminentiadé, következésképpen eminenter excellens” — szolt közbe Boisrobert, s egész önteliséggel tekintett a herczegre, e nagy fejtorésbe került szójáték hatását lesve.

„Richelieu hiuságának nagyon hízelt az észrevétel.

„Kíváncsi vagyok, mily hatással lesz e vigjáték nagy műtészünk — Renaudot-ra?” — folytató a bihornok.

„A jó ember” — jegyzi meg Rotrou — „annyit ért a költészethez, mint vak a színekhez.”

„Nem kellett volna ahhoz fognia, mihez nem ért — véli Colletet.

„Nem lévén betege, hátat fordított az orvosi pályának, és a hírlapírást találta fel” — tevé hozzá l'Etoile „azaz” — igazította ki Boisrobert „most labdacsait és kotyvalékait hírlapi cikkek alakjában adja be az olvasóknak.”

„Renaudot orvos az én nézetem szerint alapos és széles ismeretekkel bíró férfiú” — viszonzá Corneille. „Mert lehet valaki középszerű orvos és azért szellemdús ember. Részemről az általa kezdett „Gazette de France” lapot éppen oly mulattatónak mint tanulságosnak találom. Bár nem egyszer nyelet velünk költőkkel keserű labdacsokat; de még sem tagadhatjuk, hogy mindig oda üt, hova néz.

„Clericus clericum non decimat” — válaszol Boisrobert — „az orvos dicséri Corneille urat, viszont Corneille ur dicséri az orvost.

A herczeg különben is irigyelvén a tömjént, mit Renaudot Corneille talentumára nem egyszer hintett, mosolygott az udvari bolond öletén.

„Akkor is dicsérném őt” — mond „Medea” írója, — ha megróna; mert a jószándéku, tanító, alapos bírálat engem soha nem sért.”

„Megróni minden bolond tud” — mond Rotrou, az ő sajátos kesernyés a czíntoritásával.

„Ellenkezöleg” — vitatja tovább Corneille — véleményem az, hogy sokkal több észet igényel a megrovás, mint a dicsérés; mert hiszen én a legsilányabb kontárságot is mondhatom jónak, azon egyszerű okból, mert nekem tetszik; de a megrovásnak, ha az meggyözö akar lenni, szigoruan okadatolva kell lennie.

„Ugy hát Renaudot ur ön „Medeáját” is csak azon egyszerű okból dicsérite, mert neki tetszik?” — élczeskedék tovább Boisrobert.

„Ön ezzel azt akarja mondani, hogy „Medeám” kontármunka. Én tisztelek minden egyéni véleményt, mert az izlés sokféle. Így például ön tragicomoediája: „Pirandre és Lisiméne” a nagy közönség részéről kevés, vagy éppen semmi tetszést sem nyert, s lássa, nekem tetszik.”

„Valóban?” — kérdi a gunyolódó, egészen kiesve szerepéből — „valóban? Örvendek, s kétszeresen örvendek, hogy önnek tetszik.”

„Hiu, vén bolond vagy! — vágott közbe Richelieu, kit boszantott, hogy Boisrobert oly könnyen elámittatá magát Corneille egyetlen magasztalása által. — „Soha sem kell egyes véleményre oly nagy súlyt fektetni, bár kitől származzék az. Izlés dolgában bíró csak a közönség lehet.”

„Megbocsásson eminentiadé, de e tekintetben nem oszthatom véleményét” — mondá Corneille.

„Már a költök apja Horac, a közönséget egy szörnyhöz hasonlította, melynek sok feje s kevés esze van. Ha feltesszük, hogy tíz ember közül legfeljebb kettő bír helyes műtéleltel, ugy azon meggyözödéésre jutunk, hogy ötszáz néző közül négyszáz olyan, ki nem képes helyes ítéletadásra. Azért én szabadon kimondom, hogy egyetlen műértő szellemdús ember elösmérése jobban megörvendztet és inkább buzdít, mint a nagy értelmetlen tömeg dicsérete.

A régi görög költök e tekintetben sokkal helyesebben vélekedtek. Mond Richelieu. A nagy tömegnek tetszeni, volt a czél, mely után törekedtek. Aristophanes, kinek ostorozó gunyóra az isteneket sem kimélte, el volt ragadtatva, midőn Athen népe az általa írt „felhök” adatása után az olajág koronát neki ítélte. Aeschylus diadalainak legszebbikét ünnepelé, midőn „Az Eumenidák” előadásáról, a borzasztó jelenetek által gyöttrött terhes nőket el kellett vitetni. Hasonló hatása volt Euripides „Andromache”-ja. A 90 éves Sophocles az örömtől halt meg, midőn hírrül hozák neki, hogy „Antigone” nevü műve az

olympiai játékokon az első jutalmat nyerte el. Egyesek elismerése nyom nélkül elenyészik; egy egész nemzet dicsérete örök időkre él. — De elég mára! Éjfélt múlt, lelkem nyugalomra vágyk.

A jelenvoltak felállottak és azonnal elhagyák a Palais Cardina!-t.

II.

Nyolcz nappal később az öt szerző közül mindenik ilytartalmu levélkét kapott:

„Múltkor Görögbon költőiről beszélgettünk. Hálám csekély jeleül fogadja ön szivesen Euripides egy ritka kiadását, mely különösen az általam ahöz mellékelt rézmetszetek miatt, hiszem, tetszeui fog. Richelieu.“

1503-ban nyomott Aldus-kiadás volt. Minden példány mellé öt rézmetszet volt csatolva. Mindenike e rézmetszeteknek igen szépen készült utalvány volt 1000 livresre; tehát összesen 25,000 livrest tevő ajándékra.

Vannak ma is miniszterek, bibornokok, hanem Du-Plessis-Richelieu Armand herczeg nem igen találkozik közöttük.

(Vége kövötk.)

Vegyesek.

— A „Kolozsvári színházi Közlöny“ e hó közepén Engel alaktanát (mimikáját) kezdi meg közleni. A színművészetre nézve elavulhatlan becsü munka minden fontos levele átfordittatik, melyben a közönség úgy, mint a színész elég tanulmányozási szellemanyagot fog találni.

— Tóth Soma ittmulatása annyi időre terjed, hogy az általa hirdetett tánczok betanulhatására éppen elég lesz; ezt tudatja ő azon hir ellenében, mely ittmaradását csak két hétre szabja.

— Dózsa Dániel egy történeli vigjátékot e czim alatt: „Bajusz és koldustarisznya“ nyújtott be a helybeli színiigazgatóságnak előadás végett. A derék publicista pennája e téren is jeleset irt. A vigjáték az előkészítés utján van, s közelebből előadatik. E vigjáték a pesti drámabiráktól is elfogadtatott a pesti nemzeti színház számára. Az igazgatóság iparkodni fog, hogy a darabot, a reá méltó iparral és kiállítással adassa elő.

— Feuillet Octáv „Egy szegény ifju története“ czimü színműve a pesti nemzeti színpadon folytonos tetszés közt ismételtetik. A kolozsvári színpadon nyolcz nap alatt okvetlen előadatik Paulai jutalmára, ha a tagok sürü betegsége azt meg nem akadályozza. A függöny, mely a kolozsvári nemzeti színház festőjének, Ottónak művészi ecsete alól került, s egy rom belsejét mutatja, már elkészült; melyhez hasonló műbecsü függöny a helybeli színpadon még alígha volt.

— Talán nincs közönség oly sokat igénylő, mint a hamburgi. Ennélfogva egy élezgyártó ezt írja: „Hamburgba színésznd kerestetik, ki szép legyen mint Hagn 30 év előtt, oly hanggal birjon mint Bauer Károlina 30, naiv mint Lindner 70, tele tüzzel mint Georges 50, és fiatal mint Mars kisasszony 60 év előtt.“ — Tessék concurrálni!

— A kimeríthetlen virtuozitás emelkedése Franciaországban tömérdek új műszót idézett elő. A legösmeretesebbek ezek: „Musicastres“, roszt zenészek, — „Musicuscules“, zenészececskék, — „Musicomanes“, zenebolondok, — „Musicomanie“, zenedüh, — „Musicolatres“, zenebálványzók, — „Musicomonde“, zenevilág, — „Musicophiles“, zenebarátok, — „Musicophages“, zenefalók, — „Musicorama“, dalmü.

— Lord Byron mondta egykor: „Csak egyetlen emberről tudom, hogy valóban boldog volt. Az Beaumarchais, „A sevillai borbély“ írja. Még nem volt 30 éves, már két nejét temette, és három perét vesztette el.“

— Voltaire, ki Fréron itésszszel folytonos viszályban élt, magát megboszulandó, azt lantoló számár alakjában lerajzoltatta. E torzképet Fréron által nagyon megrostált „l' Ecossaise“ czimü darabja második kiadásához szándékozott mellékelni. Fréron jóelőre tudomásul vevén Voltaire szándékát, lapjában hirdeté, hogy a „l' Ecossaise“ második kiadása a szerző arczképével jelenend meg. Ez természetesen felhagyott boszujával, és a nevetni szerető tömeg Fréron pártjára állt.

— X*** helységben egy lelkésznek volt egy fia, igen pajkos, s valahányszor csinyt követett el, atyja komoly szavakkal dorgálta, s a fiu rendesen a szókra fakadt: „én cselekedtem, de azt többé nem fogom tenni.“ Történt, hogy jött a vizsga ideje, s a pap felszólítá fiát, hogy feleljen, kérdvön: ki teremtette a világot? — a fiu hallgatott, míg atyja mérgesen rákiáltva ismét kérdé: ki teremtette a világot? a fiu megijedve így felelt: én cselekedtem édes apám, de többé nem fogom tenni.

Érkeztek:

- ²/₁₂ Hüter Károly, kereskedő, Csernoviczból.
Ferrari Ernő, földb., Bécsből.
Veres János, földb., Tordáról.
Végh László, földb., Monórol.
Bedóházi János, földb., Szász-Vesszősről.

Elutaztak:

- ²/₁₂ Ujfalvi Ádám, földb., Kaczkóra.
Fekete Simon, „ Csernekre.
Vojth Jakab, „ Felső-Kosalyra.
Karda György, „ Hidalmásra.
Székely Elek, „ Tordára.
Kis Sámuel, „ M.-Láposra.
Bogdán Jakab, polgármester, Szamosujvárra.
Vojth Miklós, orsz. ügyvéd, „

2-dik bérlet

7-dik szám.

NEUZETI

SZÍNHÁZ.

Felsőbb

engedélylyel.

Kolozsvártt, ma, vasárnap, december 4-kén, 1859.

A fennálló országos szini választmány pártfogása és HAVI MIHÁLY igazgatása alatti dalszintársaság által adatik:

A CSIKÓS.

Eredeti népszinmű 3 szakaszban, népdalokkal. Irta Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi.

I-ső Szakasz:

Az urfi mulat.

II-ik Szakasz:

A pusztá fia.

III-ik Szakasz:

A tyúk is kikaparja.

Személyzet:

Karvasiné, özvegy	Bodorfiné.	Főbíró	Felix.
Asztolf, fia, első férjétől	Alajos.	Labdacsné, gazdasszony a kastélyban	Alajosné.
Béncze, unokabátyja	Paulay.	Georgas } inasok	Alajos.
Szárnyal, szomszéd földesur	Gyulai.	Peli	Rudolf.
Kis Bálint, paraszt gazda	Palatkai.	Erzsók, Rózi ánya	Pataki Roza.
Rózi, leánya	Sch. Minka.	Kecsemáros	Szabó Mózi.
Torkosi, jegyző } Nagy-Ormódon	Turcsányi.	Paraszt	Tótfalusi.
Vámosi, rektor }	Bokor.	Hajdu	Szilassi.
Márton, csikós	Vadász.	1-ső }	Bokorné.
Andris } bojtárjai	Komáromi.	2-ik } részeg asszony	Baranyiné.
Ferke }	Gerecs.	3-ik }	Cser Julia.

Parasztok, nők. — Történik Nagy-Ormódon, a pusztán, a csárdában, a helységhez udvarán és a kastélyban.

Helyek ára : Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Altishti jegy 21 kr.
Karzat 18 kr. osztr. ért.

 Polákovitsné beteg.

Kezdeté fél 7 órakor, vége 9 után.

AZ EV. REF. FÖTANODA KÖNYVNYOMDAJA. (Belső farkasutca, 74 sz.)